

ACC. N:R. No. 7121 : 1-6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annelle Sorensen
Härad: Frosta Adress: Sjövinge
Socken: Ö. Sjövinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

V: 92.

Svar på fråget. 32

Om köksdörrar.

Bakdörr till köket

Andra bakdörrar.

Flusskyper.

Eldstaden i köket

Bakdörrar för andra ändamål.

Skriv endast på denna sida!

Bohman

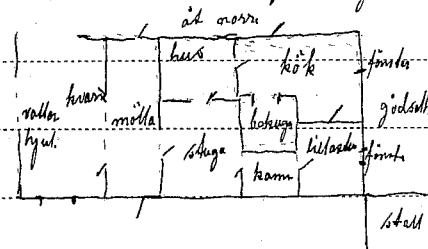
ACC. N:R M. 7121 : 1.

Landskap: Länne Upptecknat av: Annette Lomesson
 Härad: Frosda Adress: Åsänge
 Socken: Ö. Åsänge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lärskild köksdörr på husets baksida förekom i många fall. Likaså för som nu.
 Här nere i Brännåla som jag gjort en enkel ritning, är nog byggt innan 1850. Där är
 ännu köksdörr på baksidan, åt norr. Nu är där ju omändrat något väggar och rummet
 är desamma. Nu är inte kvarnen, så där som var mellan på fig. är nu förstuga.
 Men som de var förest, i från möllan in i stugan, den gick inte tvärs om huset, utan var
 delad, åt norr ett rum, kallat hus, därifrån var dörren till köket. Där var öppen spis
 med bakugn. Den bakugnen var ställd mitt i huset, med öppen spis. Som på teckningen
 syns går köket med en aida vid bakugnen. Det är den öppna spisen som med ouren
 är i köket. Bakugnsidan är en liten stuga, framför bakugnen är en liten kammar.
 Då huset byggdes var de en förstuga, men sen blev de en kammar, så hade de
 möllan som ingång. Nu är där ingen kvarn, utan möllan är inredd till förstuga.
 Den gamla inredningen var till efter 1900.

Ltr. II: 1. 32

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 7121: 2.

Landskap: Lhåne Upptecknat av: Annette Loresson
 Härad: Frosta Adress: Åsänge
 Socken: Ö. Åsänge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1991 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En sådan hus typ som köksdörren var på gaveln fanns också. De finns ännu kvar
 ett hus som byggdes på SV toalet, då som handelsbod. Den var på ena gaveln, så på
 den andra var stugan, kök, och ett hus som var kökshus och även annat som inhyllas.
 Huset är så brett så de är delat på längden, köket alltså mitt i. Dörren var, och
 är mitt på gaveln, där är köket. Den gaveln är ju mot trädgården, den andra gaveln
 mot vägen. Den gaveln som var lutik, (mot vägen) är nu också delad på samma vis
 i tre rum. I de huset är ju köket litet, både köket och den öppna spisens var i lika
 längd med stugan och de huset vid andra sidan. De huset, rummet, toga också i
 bruk som kök, vid de tillfälle då större utrymme behövdes.

För längre tillbaka då de hade stärs, på den tid de de brände, byggde och allt övrigt
 då var stärsed på gaveln. De var ju smala längre så hela bredden fick vara. Där
 var utgång på gaveln. Sådana dörrar var alltid halldörrar. De stärsed var ju inte
 kök, så där var ju ingång till köket från gårdsidan. Som förtat bester var ju en
 del typer färdig och kök i ett. Sådana stärs var i många typer som kök, bara ordet
 stärs osv.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7121:3

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Fruåsa Adress: Åsinge
 Socken: Ö. Åsinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

3

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den gamla husstypen, som var före 1900, således de gårdar som med säkerhet byggdes under 1850 och även innan, finns här men kvar med den gamla typen. Om än de efter 1900 ändrat något så är utgångarna desamma, hädes och försduga utgång. I de gamla husstyperna var ju alltid stugan mitt på längan, vid ena sidan fasskän, mitt för den en kammar, stugan gick tvärs om längan, vid andra sidan kök med bakugn och öppna spis. Men bakugnen var ju i regel så att den tog utrymmet ända ut i bland ett stycke ut om väggen. Vid sidan om köket lillasduga, även kallad malkestdua samt spis kammar. De herer på hus stor längan var, på de flesta ställen var ett rum, hus där utan om, således på gaveln. Då var där en dörr anhängen på gaveln eller på sidan. Här finns ännu de ställe som de är kvar. Men här är ju de som när de byggd bakugnen om, de då gjort den omvänd, så att bak om den blivit en smal gång. Där har de en dörr, de tycker de är bra med en dörr bak om. De skett de om lillasdugan, men de har de i stor utsträckning som kök. De vill ju gärna have en dörr åt bak sidan, när köket vetter åt gårdsidan. Men i de s. k. små husen, loppstugorna var de inte sådana typer

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 7121:4

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Larsson
 Härad: Frosta Adress: Åsinge
 Socken: Ö. Åsinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1971 Född år _____ i _____

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Detta huset är byggt på 1860-talet av en kallad Märten Mithare, han var mormon, han reste till Utah. De är byggt med förstuga utåt vägen, köksingång åt trädgården, på baksidan. De är som de var från början. De är den vanligaste typen på hus. Men gamla hus, d.v.s. före, eller omkr. 50-talet var delvis med endast en utgång kök och förstuga som ett. Då var där ju ändå alltid om köket ett större rum, uthus, som en utgång var, dels på gaveln, eller på sidan. Då kunde även vara bakom köket. De har i vanliga fall blivit sen 1900-talet köket på sitt blivit en av balkning i stugan. Sen de börja att helt taga ut bakugnen och inreda lilla stugan till kök eller vardagsrum. Så har den fått form av en vinkel, den har gått fram om skeridonen i stället för bakugnen. Där de har anordna en köksväg på baksidan har de nu på flera ställe ett skul, kallad dräskhållare, de skall vara dels lugnare, och dels för att hålla köket renare. De är ju en senare typ. Eldstaden har ju alltid varit mitt på huset. Där som var stugan var den ju innanför köksdörren, rökgången gick ju ut i skeridonen. Där var inga långa rörgångar eller som nu röstskor, utan de var ut om väggen i den öppna skeridonen.

Skriv endast på denna sida!

öppna skeridonen

ACC. N:R

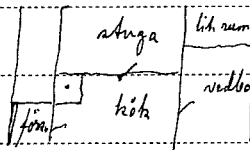
M. 7121 : 5.

Landskap: Thåne Upptecknat av: Annette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Åsyringe
 Socken: Åsyringe Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

En avbalkning i köket till eldstaden fanns i de gamla Fridsa huset som var fattig hus. Där kom man som took visat från förstugan i ett rum som kallades kök, där var en avbalkning. De var skorstenen med en öppen spis. Inne i stugan stod en liten spis, där gick röset genom väggen ut i skorstenen. De huset var med all säkerhet byggt innan 1850. Där var keru för i tiden. En gammal soldat, Frid, bodde där. Numera finns ju hus, särskilt bondgårdar som den avbalkningen, den öppna skorstenen muras igen som värstucke, så sättes kökspis framför. I flera fall tar de bort bakugan också, så blir allt till kök som anv. som vardagsstuga. De förekom både med kök och bakdörr, och i den i de gamla bondgårdarne var ju nästan alltid köksutgången åt gården, men där var ju andra bakdörrar på sidorna eller gavlarna.

På hus som köket var på baksidan var ju ingen annan bakdörr. Den gamla typen var enligt de gamles åsikt, att utgångarne skulle vara åt gården, de skulle vara nära till brunn o. ladugård.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 7121:6.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Sørensen
 Härad: Frosta Adress: Åsänge
 Socken: Åsänge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1941 Född år _____ i _____

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De är en mycket gammal typ med bakdörrar även instaka gamla hus som utgången var åt vägen fanns bakdörrar på huset. Där fanns ju bakdörr på den ändan av huset som var uthus. Men här fanns även gamla hus med en bakdörr på sidan i från ett rum s. k. på baksidan. Gamla bondgårdar som är säkert innan 1850-talet men som ännu är i samma typ finns bakdörrar. De är dels på gaveln, eller från sidorna. De dörrarna är lika i utseende som väggen, en hel dörr. Den är satt liksom utan på väggen. Där är i regel ingen lås utifrån, utan den stängdes alltid inifrån med en grov hasp. Där som var stora kökshus, var alltid en sådan dörr.

Där som var pigghus var en sådan dörr. På många ställen är de dörrarna kvar, men de är på en del ställen där som rummen oanvänds helt dolda inifrån.

De dörrarna vore enligt gammal åsikt, om eldsvåda inträffa de då skulle bättre rädda behaget. Kistar, och stora skåp kunde fortare komma ut.

De är nog åsikten ännu, därför är de kvar. Även vid flytting, eller om sommaren togs de i bruk. De gör de ännu vid vissa tillfälle.

Skriv endast på denna sida!